

ОПШТИНА ВРЊАЧКА БАЊА

**ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА РЕШАВАЊЕ ПИТАЊА
ИЗБЕГЛИХ, ИНТЕРНО РАСЕЉЕНИХ ЛИЦА И ПОВРАТНИКА
У ОПШТИНИ ВРЊАЧКА БАЊА**

Врњачка Бања, фебруар 2013. године

Сажетак (Резиме)

Локални акциони план за решавање питања избеглих, интерно расељених лица и повратника у општини Врњачка Бања (2013 – 2016. година) је документ који изражава дугорочна одређења локалне самоуправе да побољша услове живота и могућности за интеграцију избеглих, интерно расељених и повратника у локалну заједницу.

Општи циљ Локалног акционог плана је побољшан социјално-материјални положај избеглих, интерно расељених лица и повратника на територији општине Врњачка Бања кроз стамбено збрињавање и економско оснаживање.

Специфични циљеви овог плана су:

Специфични циљ 1: У периоду од 2013. до 2016. год., трајно решити стамбено питање за 100 породица избеглих, интерно расељених лица и повратника доделом грантова у грађевинском материјалу за завршетак започете градње, или адаптацију неусловног стамбеног простора.

Специфични циљ 2: У периоду од 2013. до 2016. год. трајно решити стамбено питање за 30 породица избеглих, интерно расељених лица и повратника изградњом монтажних кућа.

Специфични циљ 3: У периоду од 2013. до 2016. год., у складу с локалном популационом политиком, трајно решити стамбено питање за 30 породица избеглих, интерно расељених лица и повратника откупом домаћинства с окућницом.

Специфични циљ 4: У периоду од 2013. до 2016. год. економски оснажити најмање 20 породица избеглих, интерно расељених и повратника кроз програме доходних активности у области пољопривреде.

Процењује се да ће за реализацију Локалног плана у периоду 2013 – 2016. година бити укупно потребно око 350.000.000,00 дин. Локални план, као свој саставни део има планиране аранжмане за имплементацију и за праћењење (мониторинг) и оцењивање успешности (евалуацију) активности.

Executive Summary

Local Action Plan for Improving the Position of Refugees, Internally Displaced Persons and Returnees in the City of Vrnjacka Banja (2013 – 2016) is a document expressing long-term commitment of the local self-government for creating better living conditions and potentials for integration of refugees, internally displaced persons and returnees into local community.

The Plan is based on a comprehensive analysis of the situation relevant for improvement of the position of refugees, internally displaced persons and returnees. The plan is aimed to all persons in Vrnjacka Banja exposed to forced migrations and existential troubles living at the territory of Vrnjacka Banja.

Overall Objective: To improve socio-material position of refugees, internally displaced persons and returnees in the municipality of Vrnjacka Banja through housing and economic strengthening programs.

Specific Objectives:

SO1. During 2013 – 2016, provide durable housing for 100 refugee, IDP and returnee families, through distribution of building material grants for the finalization of construction or the adaptation of poor-quality accommodation;

SO2. During 2013 – 2016, provide durable housing for 30 refugee, IDP and returnee families, through construction of prefabricated holuses;

SO3. During 2013 – 2016, in line with local demographic policy, provide durable housing for at least 6 refugee, IDP and returnee families, through the purchase of households;

SO4. During 2013 – 2016, support economic strengthening of at least 20 refugee, IDP and returnee families through income generation programs in the area of agriculture;

Estimated costs for the realization of the Local Plan during 2013 – 2016 amounts to XXXX. As its integral part, this Local plan has included arrangements for implementation and monitoring and evaluation.

Поглавље 1:

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ОПШТИНИ ВРЊАЧКА БАЊА

ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ

У долини Западне Мораве, на северним падинама Гоча (1.147 мнв), у залеђу јужних обронака Гледићких планина (Црни врх 819 мнв, Палеж 853 мнв), Копаоника (2.017 м), Жељина (1.785 м) и Столова (1.376 м) простире се општина Врњачка Бања, најпознатије бањско лечилиште у Србији, бања првог степена, међународног ранга, центар интегралне туристичке регије. На простору од 239 км², у 14 насеља, по попису из 2002. године, живи 27.332 становника.

Обухватајући простор средњег поља Западног поморавља, општина Врњачка Бања се налази на инфраструктурном коридору Краљево – Крушевац. Просторно, општина Врњачка Бања припада групи мањих општина у Србији. У непосредном је територијалном контакту са општинама Краљево, Трстеник и Александровац, са којима је инфраструктурно веома добро повезана. Магистралним железничким и путним правцем повезана је преко Краљева и Крушевца са свим осталим подручјима у Србији, а путем преко Гоча и непосредно са Александровцем.

ПОПУЛАЦИОНА СТРУКТУРА

Општина Врњачка Бања обухвата простор од 239 км² на коме живи 27.332 становника или 111 становника на км², што је незнатно изнад републичког просека. У последње четири деценије присутан је благи тренд повећања густине насељености (1953. године износила је 72,8; 1971. године 91,8; 1981. године 102,4 и 2002. године 111 становника на км², у 2002. укупно 26.492).

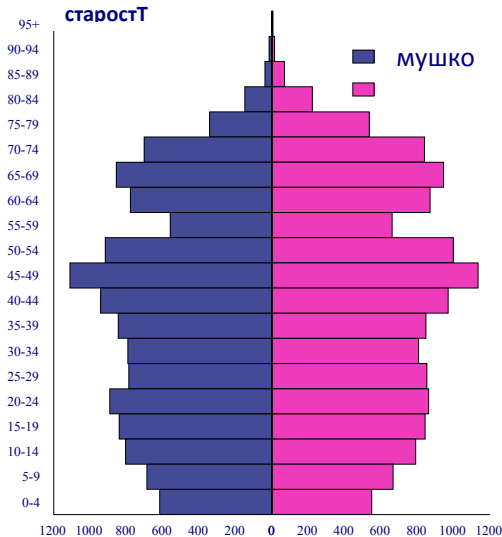
Кретање становништва на подручју општине Врњачка Бања, поред апсолутног повећања становништва, карактеришу три основне детерминанте: (а) механички прилив, (б) негативни природни прираштај и (в) демографско пражњење брдско-планинског подручја.

Основно обележје демографских кретања општине Врњачка Бања јесте низак природни прираштај, тако да више није осигурана ни проста репродукција становништва. Стопа природног прираштаја, бележи негативан тренд од 1991. године са изузетком 1992. и 1996. године када је она позитивна и износи 1,80/00, односно 0,10/00. У периоду од 1997. године стопа природног прираштаја константно опада са -1,80/00 (1997.) на чак -4,20/00 (2000), да би се 2003. године вратила на ниво од -1,80/00. Негативна стопа природног прираштаја у дужем временском периоду указује на проблем депопулације, односно „беле куге“.

Старост	Укупно	Жене	Мушка рци	Број жена на 100 мушкараца
Укупно	100,0	100,0	100,0	107
0-4	4,4	4,8	4,0	89
5-9	5,1	5,4	4,9	97
10-14	6,0	6,3	5,8	98
15-19	6,4	6,5	6,2	100
20-24	6,6	7,0	6,3	97
25-29	6,2	6,1	6,2	108
30-34	6,0	6,2	5,9	102
35-39	6,4	6,6	6,2	100
40-44	7,2	7,3	7,1	103
45-49	8,5	8,7	8,3	102
50-54	7,2	7,1	7,3	109
55-59	4,6	4,4	4,8	118
60-64	6,2	6,1	6,4	112
65-69	6,8	6,7	6,9	110
70-74	5,8	5,5	6,1	119
75+	5,3	4,3	5,5	138
непознато	1,2	1,1	1,3	130

Старосна структура становништва општине Врњачка Бања 2002

Старосна структура становништва општине Врњачка Бања све више има карактеристике „регресивног“, односно старијег типа становништва, будући да се смањују фертилни и омладински контингент становништва, што се може уочити из облика старосне пирамиде за 2002. годину.



Такође, промене у броју становника по појединим старосним групама у међупописном периоду 1991-2002. указују на процес старења становништва, па се тако контингент старог становништва изнад 65 година у посматраном периоду повећао за око 54%.

Посматрајући становништво по великим старосним групама, закључак је да се иначе ниско учешће младог становништва и даље смањује. У складу с тим може се рећи да на 100 становника узраста до 15 година долази 115 становника старијих од 65 година.

Доминантан број становника спада у категорију радно способног становништва, што се може узети у обзир као значајан развојни потенцијал.

У образовној структури становништва старог 15 и више година на подручју Врњачке Бање (2002.), завршена средња школа је најчешћи вид образовања код оба пола (43% становника), на другом месту је основно образовање (23% углавном старијег слоја становништва), док је 10% (2.326) становништва општине са вишом и високом стручном спремом. Значајно је напоменути да је скоро 50% становништва општине на нивоу основног и нижег образовања, што неспорно захтева веће ангажовање на образовању становништва кроз доквалификацију, преквалификацију и програме перманентног образовања.

Иако је забележен тренд смањења броја неписмених у последњих десет година и даље је присутан значајан проценат неписменог становништва (790 становника), посебно женског становништва (5,7% становништва старог 10 и више година).

ПРИВРЕДНА СИТУАЦИЈА У ОПШТИНИ

Привреда Србије налази се у процесу транзиције, реструктурирања и развоја националне економије у отворену тржишну привреду. Након деценије изоловања и блокираног развоја, Република Србија је прихватила концепт отварања, кооперације са светом и убрзаног развоја. Кључна ограничења развоја која карактеришу привреду Србије, односе се и на Рашки округ и општину Врњачка бања, а то су, пре свега: структурална неравнотежа, низак ниво привредне активности, проблеми дуговања, недостатак тржишности, неразвијеност приватног сектора, предузетништва, менаџмента и маркетиншких вештина, нетранспарентност правних и регулаторних оквира, као и висок степен незапослености и социјалних тензија. Привреда је израубована вишегодишњим дезинвестирањем, техно-

лошки заостала, неприлагођена условима савременог тржишта и због тога је њен стабилан и динамичан раст условљен претходним инвестирањем, приватизацијом и укупним структурним прилагођавањем.

Општина Врњачка Бања се може сврстати у ред привредно релативно развијених општина у Републици. Поред доминантно заступљене индустријске производње, присутна је у мањој мери пољопривредна производња, затим саобраћајне услуге и туризам као традиционална делатност општине, грађевинарство, трговина и друге услужне делатности.

Привредна активност општине Врњачка Бања одвија се у 11 сектора, али највећи утицај на привредна кретања имају предузећа из прерађивачког сектора, трговине и туризма.

Најзначајнији развојни приоритет општине Врњачка Бања је туризам и то првенствено бањско-здравствени туризам са великим потенцијалом у комплементарним облицима туризма: спортско-рекреативан, културно-манifestациони, транзитни и ловни туризам, који својим садржајима доприносе диверзитету туристичке понуде.

Туристичку активност општине Врњачка Бања у периоду 1990-2002. година карактерише пад посете туриста. Оваквом обиму туристичких токова првенствено су допринеле санкције што је утицало на пад животног стандарда, недовољне инвестиције, ниску привредну активност и изражене социјалне проблеме (долазак великог броја избеглих и расељених лица).

У протеклој деценији туризам као привредна грана, делио је судбину укупне друштвено-економске стагнације и рецесије. Поред тога и бројни други фактори су успоравали развој туризма (недовољна инфраструктурна опремљеност, недовољне инвестиције, пад животног стандарда итд). Тако је период константног раста и развоја туристичке активности до 1990. године, замењен периодом драстичног смањења свих показатеља пословања туристичке привреде. Број туриста се у протеклој деценији постепено смањивао, тако да је у 2002. години остварено 78% обима посете реализоване у 1990. години.



НЕВЛАДИНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ И УДРУЖЕЊА ГРАЂАНА

На територији Општине Врњачка Бања у области социјалне заштите активни су Црвени крст, невладине организације и Културно уметничка друштва:

1. Црвени крст Врњачке Бање је друштвено-хуманитарна организација која делује на подручју општине Врњачка Бања и као саставни део Црвеног крста Србије има положај

организације која помаже надлежним органима општине Врњачка Бања у хуманитарној области.

У вршењу јавних овлашћења, спровођењу програма активности, пружању услуга и испуњавању циљева и задатака, Црвени крст Врњачка Бања сарађује са надлежним државним органима, органима локалне самоуправе, као и са установама и организацијама у области система здравствене заштите, социјалне заштите, пензионог и инвалидског осигурања, просветом и другим облицима организовања заштите и спасавања становништва, материјалних и других добара, црквама и верским заједницама, предузећима и другим облицима организовања за обављање делатности или услуга, невладиним организацијама и грађанима.

Црвени крст Врњачке Бање је организација са значајним инфраструктурним и људским ресурсима, великим бројем активиста, људима добре воље и бројним добровољним даваоцима крви, која је кроз низ делатности обезбедила изванредан степен самоодрживости.

2. Центар за децу и омладину – Врњачка Бања. Мисија организације је склањање деце са улице и усмеравање на њихово усавршавање кроз развијање њихових талената и способности пружајући им стручну помоћ у креативним, едукативним и забавним радионицама. Удружење је формирано на иницијативу Центра за социјални рад, уз финансијску подршку француске хуманитарне организације „Triangle Generation Humanitaire“ (адаптација простора и набавка опреме) и подршку општине Вр-

њачка Бања (простор). На општинском нивоу има остварену сарадњу са школама, Центром за социјални рад, „Здраво да сте“ и осталим, Туристичко спортским центром, Општином, Специјалном болницом, Медијима. На националном нивоу сарађује са свим организацијама мреже „Живети заједно“, са швајцарском фондацијом „Pestalozzi“ – интеркултурална размена и 15 дневни боравак омладинаца једном годишње у Дечјем селу у Трогену, Швајцарска. Од активности и пројеката до сада су реализоване: 1. Перманентна реализација едукативних, креативних и забавних активности, 2. Пројекат „Јачање свести деце и младих о заштити животне средине“ - REC, 3. Пројекат „Међународни илустровани буквар“ МЈС Bazin, Nancy - Француска, 4. Пројекат „Живети заједно“ интеркултурално образовање и омладински активизам – Центар за права детета и „Pestalozzi“, 5. Вршњачка медијација у решавању конфликта – GTZ.

3. Удружење родитеља деце ометене у развоју - Удружење је основано 2007. године од стране родитеља деце са сметњама у развоју. Удружење је добило просторије на коришћење од стране Специјалне болнице "Меркур" које су реновиране и адаптиране уз помоћ учешћа локалних привредника и општине Врњачка Бања.

4. Удружење „Здраво да сте“ спроводи активности намењене избеглим и расељеним лицима. Спроводи различите програме за социјализацију и економско оснаживање избеглих и расељених жена као и посебне програме са децом и омладином који припадају овој категорији.

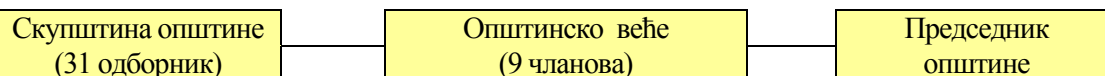
5. Удружење „Златне нити“ ради на социјализацији и економском оснаживању жена, као на промоцији културе и традиције.

6. Друштво Југословенско Норвешког пријатељства је удружење које развија пријатељске односе између српског и норвешког народа и значајно је утицало на успостављање сарадње и остваривање братимљења општине Врњачка Бања и Норвешке општине Хатфјелдал ради остваривања међусобне сарадње у разним друштвеним и привредним областима.

7. Удружења Рома - У овом моменту у општини Врњачка Бања постоје три регистрована ромска удружења.

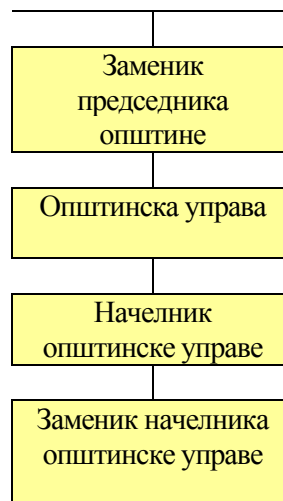
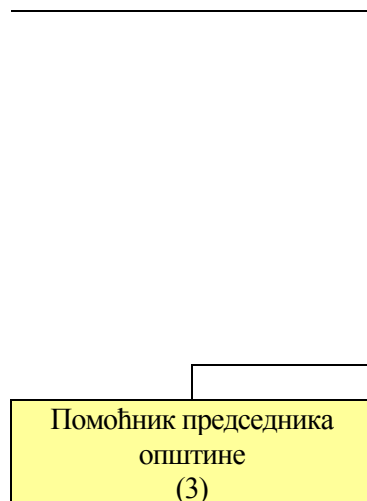
8. На територији општине Врњачка Бања постоји неколико удружења која се баве заштитом права и интереса избеглих и прогнаних, бораца народноослободилачког рата, ратних и мирнодопских војних инвалида и корисника породичне инвалиднине и то: Удружење избеглих и прогнаних из БиХ и Хрватске – Врњачка Бања, Савез удружења бораца народноослободилачког рата општине Врњачка Бања, Удружење ратних и мирнодопских војних инвалида општине Врњачка Бања, Удружење ратних војних инвалида општине Врњачка Бања 91-99, Удружење ратних војних инвалида Врњачка Бања свих ратова и Удружење бораца ратова 1990-1999 Врњачка Бања „Горски вукови“.

На територији општине постоји још неколико удружења чије активности нису примарно усмерене на област социјалне заштите.

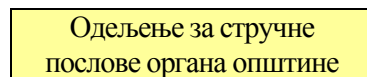
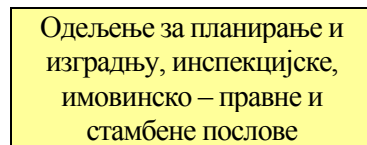
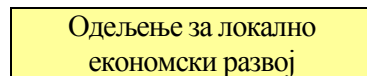
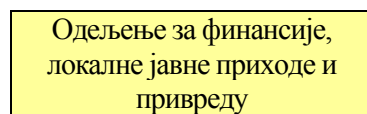
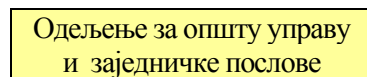
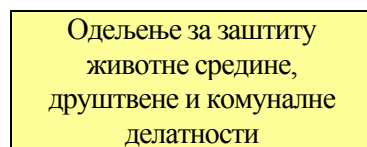




Заменик секретара Скупштине општине



Структура локалне самоуправе општине Врњачка Бања



Поглавље 2.

Подаци о избеглим, интерно расељеним лицима и повратницима у општини Врњачка Бања

Према подацима Повереништва за избегла и интерно расељена лица, на територији општине Врњачка Бања укупно је регистровано 3.719 интерно расељених лица са простора Косова и Метохије и 166 избеглих лица са потврђеним избегличким статусом.

У периоду од 1999.год. до 2004.год. постојало је 3 колективних центара. У тим центрима су била смештена лица избегла из Хрватске и Босне и Херцеговине. Сада на територији општине Врњачка Бања нема регистрованих колективних центара.

Највећи број интерно расељених лица станује у изнајмљеним становима или кућама у приватном смештају или имају сопствене стамбене објекте.

Табела : Број и структура интерно расељених лица на територији општине Врњачка Бања

Бр.б	Година	број
1.	1999.	6981
2.	2000.	
3.	2001.	
4.	2002.	
5.	2003.	
6.	2004.	
7.	2005.	
8.	2006.	
9.	2007.	
10.	2008.	3681
11.	2012.	3.719

Табела : Број избеглих лица на територији општине Врњачка Бања

Бр.б	Година	број
1.	1999.	697
2.	2000.	
3.	2001.	
4.	2002.	
5.	2003.	
6.	2004.	
7.	2005.	
8.	2006.	
9.	2007.	
10.	2008.	231
11.	2012.	166

Око 60% особа које су добиле држављанство Србије су остале на територији општине Врњачка Бања.

Од потписивања Споразума о реадмисији с ЕУ 2007. године, у Врњачку Бању се, према постојећим евиденцијама, вратило 74 држављана Србије који нису имали, или су изгубили основ боравка. Од тога броја, Канцеларији за реадмисију на београдском аеродрому се јавило 15 особа¹, а кроз програме организованог повратка које ИОМ раније спроводио, вратило се 59 особа. Обзиром да не постоје систематски и ажурирани подаци о овој популацији, постоји могућност да је број повратника знатно већи.

Поглавље 3.

АНАЛИЗА СТАЊА

Анализа контекста или радног окружења је обухватила четири врсте квалитативних анализа: Анализу или Преглед документације о ширем радном окружењу, Анализу стања (SWOT), Анализу заинтересованих страна и Анализу проблема.

Анализа или **Преглед документације** о радном окружењу обухватила је неколико кључних националних стратешких докуманата релевантних за ову област, актуелни законски оквир који регулише питања избеглих лица у Републици Србији, и реализоване и актуелне пројекте и програме намењене избеглим и ИРЛ у Општини Врњачка Бања.

¹ Подаци Комесаријата за избеглице, Канцеларије за реадмисију на Аеродрому „Никола Тесла“ www.kirs.gov.rs, јул 2012. године

Национални стратешки документи од значаја за питања избеглих, интерно расељених лица и повратника су:

- Национална стратегија за решавање питања избеглих и интерно расељених лица (2002, и ревизија март 2011.);
- Национална стратегија за управљање миграцијама (2009.);
- Национална стратегија реинтеграције повратника по споразуму о реадмисији (2009.);
- Стратегија за смањење сиромаштва (2003);
- Национална стратегија одрживог развоја (2008);
- Национална стратегија привредног развоја Републике Србије 2006-2012;
- Национална стратегија запошљавања 2011-2020;
- Стратегија регионалног развоја 2007-2012;
- Стратегија развоја социјалне заштите;
- Национални план акције за децу.

Актуелни законски оквир за питања избеглица је Закон о избеглицама. С обзиром на уочену потребу да тај закон боље прати актуелне потребе и питања избеглица, сачињен је Предлог Закона о изменама и допунама Закона о избеглицама, који је усвојен у марту 2010. године. Уз то, 8. новембра 2012. године, усвојен је Закон о управљању миграцијама који на свеобухватан начин уређује питање управљања миграцијама.

Локална стратешка документа која представљају оквир за помоћ угроженим социјалним групама, па тако и избеглим, ИРЛ и повратницима су:

1. План развоја социјалне заштите, 2011. година, као и Стратегија социјалне заштите планирају и обезбеђивање инфраструктуре и плаца за изградњу зграде за социјално становање за избегле, ИРЛ и социјално угрожено домицилно становништво (42 стана);
2. Локални акциони план за младе

У периоду реализације претходног ЛАП-а, у општини Врњачка Бања спроведено је неколико већих пројеката:

1. Додела грађевинског материјала за 59 домаћинстава, уз помоћ Комесаријата и општинског буџета, у периоду 2009 – 2012. године
2. Помоћ у огревном дрвету за 40 породица
3. Помоћ за 20 социјално најугроженијих породица.

Најважнији закључци ове анализе су следећи:

- Национална стратегија за решавање питања избеглих и интерно расељених лица (2002. и ревизија марта 2011) дефинише основне правце деловања – обезбеђивање услова за повратак и обезбеђивање услова за локалну интеграцију, што је потпуно у складу са међународно прихваћеним циљевима за решавање положаја ове групе грађана.
- Национална стратегија за управљање миграцијама (2009) дефинише планско и организовано управљање миграцијама праћењем спољних и унутрашњих миграционих кретања, и спровођење активности које ће довести до подстицања регуларних и сузбијања нерегуларних миграција, као и решавање проблема избеглица и интерно расељених лица, ефикасни и ефективни прихват и одржива социо-економска реинтеграција повратника – грађана Републике Србије по основу споразума о реадмисији.
- Национална стратегија реинтеграције повратника по споразуму о реадмисији (2009) утврђује приоритетне области, као што су: издавање личних докумената, решавање питања смештаја, стварање могућности за запошљавање и

остваривање других права, као што су право на здравствену заштиту, образовање, социјалну и породично-правну заштиту, итд. Одсуство координације и размене информација о повратницима представља озбиљну сметњу у регистрацији лица која се враћају по основу реадмисије, утврђивању њихових потреба и пружању адекватне заштите ради њиховог укључивања у нову средину.

- Остале наведене националне стратегије пружају основу и дају смернице за развијање мера и акција у области локалне интеграције избеглих, интерно расељених лица и повратника којима се може допринети унапређењу њиховог животног стандарда и укупног друштвеног положаја
- Активности у будућем периоду требало би да буду усмерене на успоравање негативних трендова у кретању укупног броја становника и спречавања даљег погоршања виталних карактеристика популације, као и на стварање услова за повећање степена запослености.

Анализа стања у локалној заједници по питањима унапређења положаја избеглих, интерно расељених лица и повратника извршена је кроз идентификовање досадашних активности и резултата у овом домену и сагледавање позитивних капацитета и слабости локалне заједнице, као и могућности и препрека са којима се суочава у свом радном окружењу.

SWOT анализа показала је следеће:

У Н У Т Р А Ш Њ Е	Снаге	Слабости
	- Подршка општинске управе (председника општине, општинског већа)	- Недостатак повезаности између различитих институција
	- Стручност чланова Савета у различитим областима	- Нерешени имовинско-правни односи у локалној заједници
	- Развијеност инфраструктуре	- Висока стопа незапослености у локалној заједници
	- Заинтересованост циљне групе у решавање проблема	- Недовољна информисаност шире локалне јавности о питањима избеглих, ИРЛ и повратника
	- Анкета о стању и потребама популације избеглих и ИРЛ	- Непостојање тачне евиденције о броју избеглих, ИРЛ и повратника
С П О Љ А Ш Њ Е	Могућности	Препреке
	- Постојање политичке воље за решавање проблема избеглица и ИРЛ на националном нивоу	- Непостојање републичких прописа око решавања имовинско-правних односа
	- Постојање Националне стратегије за решавање проблема избеглица и других релевантних националних стратегија	- Спора имплементација стратегија и закона који се баве избеглим и ИРЛ
	- Активности и програми КИРС-а	
	- Постојање планова и програма НСЗ (нарочито за самозапошљавање)	

Анализом заинтересованих страна препознате су кључне заинтересоване стране за решавање питања избеглих, интерно расељених лица и повратника на територији општине Врњачка Бања, које се односе на крајње кориснике/це услуга и кључне партнере у локалној самоуправи.

Крајњи корисници/це Локалног акционог плана за решавање питања избеглих, интерно расељених лица и повратника су:

- Избегли, интерно расељени и повратници у приватном смештају који немају трајно решено стамбено питање – У приватном смештају има око 1300 особа које живе испод границе сиромаштва.

- Избегли, интерно расељени и повратници који немају средстава да заврше започету стамбену изградњу – досадашњим програмима и пројектима идентификовано је 50 објеката у различитим фазама изградње.
- Вишечлане и вишегенерацијске породице избеглих, интерно расељених лица и повратника – Оваква породична структура је карактеристична за интерно расељена лица, а донекле и повратнике. У питању су породице које имају пет и више чланова. Ове породице су до сада углавном биле корисници програма грађевинских грантова и других програма у којима су управо из разлога њихове бројности имали предност. Међутим, још увек постоји значајан број породица које нису решиле своје стамбено и друга питања.
- Породице погинулих, киднапованих и несталих на Косову и Метохији – Према евиденцији Повереништва, на територији општине Врњачка Бања има 10 оваквих породица. Суочени су са свим проблемима које имају остали интерно расељени, али је њихова ситуација сложенија и тежа него код других интерно расељених лица.
- Код Националне службе за запошљавање – филијала Краљево – испостава Врњачка Бања постоји евиденција у којој је евидентирано 155 интерно расељених лица које су корисници новчане накнаде као бивши радници у ван привреди КиМ, 91 интерно расељена лица која су незапослена и 13 незапослених избеглица.

Кључни партнери у локалној самоуправи су:

- Општинска управа, која обезбеђује оквир, регулативу и услове за реализацију подршке избеглим, интерно расељеним лицима и повратницима у локалној заједници;
- Повереништво за избеглице, као део Општинске управе који врши поверене послове, у оквиру своје основне делатности и координације различитих програма на локалном нивоу пружа обухватну подршку избеглим, интерно расељеним лицима и повратницима кроз различите програме и индивидуалну помоћ;
- Центар за социјални рад организује и спроводи различите услуге социјалне заштите у локалној заједници и пружа друге врсте законом предвиђене подршке избеглим, интерно расељеним и повратницима у остваривању социјалних права;
- Црвени Крст, кроз своју основну делатност и програме као што је доделе пакета основних намирница или служба трагања, пружа подршку овој циљној групи;
- Дирекција за планирање и изградњу која врши израде пројектне инфраструктурне документације и документације везане за изградњу станова на одређеним локацијама и омогућава решавање овог питања у локалној заједници;
- Национална служба за запошљавање – Филијала Краљево - Испостава Врњачка Бања кроз своје програме samozapošljavanja и запошљавања, даје одређене приоритете избеглим и интерно расељеним лицима ;
- Здравствене институције –Дом здравља, Специјална болница за интерне болести и Специјална болница „Меркур“ пружају различите услуге избеглим, интерно расељеним лицима и повратницима на исти начин као и другим корисницима услуга;
- Локалне НВО – невладине организације („Сигма плус“ Ниш) имају врло значајну улогу у процесу информисања избеглих и интерно расељених о различитим програмима, као и у размени искустава и знања између самих корисника/чланова;
- Међународне организације активне на територији општине Врњачка Бања (UNHCR, IOM, Intersos);
- КИРС (Комесаријат за избеглице Републике Србије), чија се улога огледа у координацији различитих програма за избегле, интерно расељене и повратнике, преко мреже повереника и кроз сарадњу са локалном самоуправом;
- Министарство рада и социјалне политике које кроз систем социјалне заштите обезбеђује остваривање свих законом предвиђених права у овој области за избегле, интерно расељена лица и повратнике.

Анализа проблема је показала главне проблеми избеглих, интерно расељених лица и повратника

Нерешена стамбена питања

Са овим проблемом се суочавају избегли, интерно расељени и повратници који станују приватно. Затварањем колективних центара на територији општине Врњачка Бања повећала се потреба за налажењем трајнијих стамбених решења за ову категорију лица Овај проблем је још израженији код избеглих и интерно расељених који живе у приватном смештају, јер су они бројнији и суочени са проблемом плаћања закупа станова и режијских трошкова. Да би умањили те трошкове, често станују у неадекватним условима и у недовршеним стамбеним објектима.

Незапосленост

Висока стопа незапослености у локалној заједници и недостатак радних места, условљавају високу незапосленост избеглих, интерно расељених и повратника. Већина избеглих, интерно расељених и повратника баве се привременим и повременим пословима који нису регистровани и другим облицима стицања зараде у сивој економији. Проблему незапослености додатно доприноси и незаинтересованост једног дела интерно расељених лица за активно тражење посла, јер примају месечну новчану надокнаду за лица која су радила у друштвеним предузећима на КиМ.

Поглавље 4. Приоритетне групе

Критеријуми за избор приоритетних група у оквиру Локалног акционог плана за решавање питања избеглих, интерно расељених лица и повратника на територији општине Врњачка Вања су:

- Стамбена угроженост циљне групе;
- Бројност циљне групе погођене одређеним проблемом;
- Хитност решавања проблема;

Приоритетне групе у оквиру Локалног акционог плана за решавање питања избеглих, интерно расељених лица и повратника на територији општине Врњачка Бања су:

1. Избегли, интерно расељени и повратници у приватном смештају који немају трајно решено стамбено питање, укључујући и оне који су започели индивидуалну стамбену изградњу;
2. Посебно рањиве групе у оквиру претходних приоритета
 - самохрани родитељи;
 - породице чији је члан/ови ОСИ, хронично болесна особа и/или дете са сметњама у развоју;
 - вишечлане и вишегенерацијске породице;
 - породице погинулих, киднапованих и несталих на Косову и Метохији;

Поглавље 5. Општи и специфични циљеви

Општи циљ Локалног акционог плана за решавање питања избеглих, интерно расељених лица и повратника је побољшан социјално-материјални положај избеглих, интерно расељених лица и повратника на територији општине Врњачка Бања кроз стамбено збрињавање и економско оснаживање.

Специфични циљеви овог плана су:

Специфичан циљ 1: У периоду од 2013. до 2016.год. трајно решити стамбено питање за 100 породица избеглих, интерно расељених лица и повратника доделом грантова у грађевинском материјалу за завршетак започете градње, или адаптацију неусловног стамбеног простора.

Специфичан циљ 2: У периоду од 2013. до 2016.год. трајно решити стамбено питање за 30 породица избеглих, интерно расељених лица и повратника изградњом монтажних кућа.

Специфичан циљ 3: У периоду од 2013. до 2016.год. у складу с локалном популационом политиком, трајно решити стамбено питање за 30 породица избеглих, интерно расељених лица и повратника откупом домаћинства с окућницом.

Специфични циљ 4: У периоду од 2013. до 2016. год. економски оснажити најмање 20 породица избеглих, интерно расељених и повратника кроз програме доходовних активности у области пољопривреде.

**Поглавље 6.
Активности – задаци за реализацију ЈАП**

ТАБЕЛА ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА

Специфични циљ 1: У периоду од 2013. до 2016. год., трајно решити стамбено питање за 100 породица избеглих, интерно расељених лица и повратника доделом грантова у грађевинском материјалу за завршетак започете градње, или адаптацију безусловног стамбеног простора.

Активности	планирано време реализације активности	Очекивани резултат	Индикатори	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнери у реализацији
				Буџет ЈС и / или остали локални ресурси	Остали извори		
1.1. Обезбеђивање средстава и потписивање уговора		Уговор потписан	Висина средстава			Локална самоуправа	КИРС
1.2.Формирање комисије	15 дана	Формирана Комисија	Одлука о формирању Комисије			Скупштина општине	
1.3. Доношење правилника и израда критеријума за одабир приоритетних породица	7 дана	Донесен правилник, израђени критеријуми	Квалитет правилника и критеријума	Постојећи Људски ресурси		Општинска комисија	КИРС
1.4. Расписивање огласа	4 недеље	Оглас објављен	Садржај и услови конкурса			Општинска комисија	
1.5. Избор корисника и израда прелиминарне листе	15 дана	Утврђена и објављена прелиминарна листа	Записници, извештаји			Општинска комисија	
1.6. Израда и објављивање коначне листе	8 дана	Утврђена коначна листа.	Записник	Постојећи Људски ресурси		Општинска комисија	КИРС

1.7. Расписивање тендера и одабир најбољег добављача	6 недеља	Тендер расписан и одабран најбољи понуђач	Садржај и услови тендера, садржај понуда			Општинска комисија	
1.8. Потписивање уговора са добављачем	8 дана	Потписан уговор	Услови и садржај уговора			Општинска комисија	
1.9. Потписивање уговора са корисницима	8 дана	Потписани уговори	Садржај уговора				
1.10. Испорука грађевинског материјала	30 дана	Подељена помоћ	Садржај и квалитет помоћи	Постојећи Људски ресурси		Повереник, Општинска комисија	КИРС
1.11. Праћење уградње грађевинског материјала	6 месеци	Пропраћена реализација програма и уградње материјала	Квалитет и ниво остварености			Повереник, Општинска комисија	КИРС
1.12. Извештај о реализацији програма	6-12 месеци од дана испоруке	Реализација документована	Садржај и критеријуми извештаја			Повереник, Општинска комисија	КИРС

Специфични циљ 2: У периоду од 2013. до 2016. год. трајно решити стамбено питање за 30 породица избеглих, интерно расељених лица и повратника изградњом монтажних кућа.

Активност	Време реализације	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнер/и у реализацији
				Буџет лок. самоуп	Остали извори		
2.1. Одлука Скупштине општине о додели земљишта	2 недеље	Обезбеђена потребна финансијска средства	Износ обезбеђених финансијских средстава	Људски ресурси		Локална самоуправа	
2.2 Потписивање уговора о реализацији пројекта монтажних кућа, припрема потребне грађевинске документације и добијање локацијске дозволе	8 дана	Уговор о реализацији потписан, грађевинска документација припремљена и добијена локацијска дозвола	Потписан уговор, комплетна грађевинска документација и документација за локацијску дозволу			Локална самоуправа, повереник	
2.3. Формирање комисије за избор корисника	8 дана	Комисија формирана	Састав комисије			Локална самоуправа, повереник	

2.4. Усвајање правилника	8 дана	Правилник усвојен	Садржај и сулови правилника			Комисија	КИРС
2.5. Расписивање и спровођење огласа за избор корисника	4 недеље	Објављен оглас, прикупљене пријаве	Врста и број пријава			Комисија, Локална самоуправа	
2.6. Расписивање тендера за избор добављача	4 недеље	Тендер расписан	Број и квалитет понуда			Комисија, Локална самоуправа	КИРС
2.7. Потписивање уговора са добављачем	2 недеље	Уговор потписан	Садржај и сулови уговора			Комисија, Локална самоуправа	КИРС
2.8. Израда прелиминарне листе корисника	2 недеље	Прелиминарна листа комплетирана	Најмање 5 породица прелиминарно одобрено			Комисија, Локална самоуправа	
2.9. Разматрање приговора, усвајање и објављивање коначне листе корисника	8 дана	Усвојена коначна листа најмање 3 корисничке породице	Донета одлука о коначној листи са најмање 5 корисничких породица			Комисија	КИРС
2.10. Постављање монтажних кућа	4 месеца	Монтажне куће постављене	Монтажне куће за најмање 5 породица спремне за уселење			Добављач	Комисија
2.11. Потписивање уговора са корисницима и уселење	7 дана	Корисници уселени	Најмање 5 корисничких породица стамбено збринуто у монтажним кућама			Комисија, Градска управа	
2.12. Медијска промоција програма	2 недеље	Пројекат медијски покривен	ТВ/радио и јавни прикази/чланци			ТВ/радио станице и новине	Локална заједница
2.13. Праћење и евалуација програма	Континуирано						

Специфични циљ 3: У периоду од 2013. до 2016. год., у складу с популационом политиком општине, трајно решити стамбено питање за 30 породица избеглих, интерно расељених лица и повратника откупом домаћинстава с окућницом.

Активности	планирано време реализације	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнери у реализацији
				Буџет ЛС и/ или	Остали		

	активности			остали локални ресурси	извори		
3.1. Обезбеђивање финансијских средстава за откуп домаћинстава		Обезбеђена потребна финансијска средства	Износ обезбеђених финансијских средстава	Људски ресурси		Локална самоуправа	КИРС
3.2. Формирање комисије за избор корисника	15 дана	Формирана комисија	Одлука о формирању комисије.			Председник општине	
3.3. Доношење правилника и огласа за избор корисника	7 дана	Усвојен текст правилника и огласа.	Записник			Комисија за избор корисника	
3.4.Објављивање огласа за откуп домаћинстава	2 месеца	Објављен оглас, прикупљене пријаве	Број пријављених потенцијалних корисника	Људски ресурси, простор и опрема за рад		Општинска комисија, ЈС	КИРС
3.5. Избор потенцијалних корисника и обилазак кућа за откуп	3 недеље	Утврђена листа потенцијалних корисника	Записници и конкурсна комисија			Комисија за избор корисника	
3.6. Израда и објављивање прелиминарне листе	15 дана	Утврђена и објављена прелиминарна листа	Записници, извештаји	Људски ресурси		Општинска комисија, Локална самоуправа	КИРС
3.7. Избор корисника и објављивање коначне листе		Утврђена листа од најмање 6 корисничких породица за које ће бити откупљена домаћинства, склопљени уговори с корисницима	Број склопљених уговора			Комисија за избор корисника	
3.8. Потписивање споразума између донатора и власника	10 дана	Потписани споразуми	Број потписаних споразума			Донатор, власник, корисник	Локална самоуправа
3.9. потписивање купопродајног уговора	7 дана	Потписани купопродајни уговори	Број потписаних уговора			Власник, корисник	Локална самоуправа, КИРС
3.10. Усељавање откупљених домаћинстава		Усељено најмање 6 домаћинства	Број усељених домаћинстава	Људски ресурси, транспортна средства		Локална самоуправа	КИРС медији
3.11. Медијска презентација целокупне реализације програма		Објављене информације о програму на	Број и врста ТВ прилога о програму, број	Простор и време у локалним медијима		Локална самоуправа	КИРС, локални медији

		локалним ТВ каналима и штампаним медијима	чланака у новинама				
3.12. Праћење реализације и оцена успешности програма	6-12 месеци	Прикупљање и анализирање информација о реализацији програма, писање извештаја, оцењена успешност	Број и врста анализираних информација, број и врста извештаја и препорука	Особе задужене за праћење и оцењивање овог дела ЛАП-а		Локална самоуправа	КИРС

Специфични циљ 4: У периоду од 2013. до 2016. год. економски оснажити најмање 20 породица избеглих, интерно расељених и повратника кроз програме доходних активности у области пољопривреде.

Активности	планирано време реализације активности	Резултат	Индикатори	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнери у реализацији
				Буџет ЛС и /или остали локални ресурси	Остали извори		
4.1. обезбеђење средстава кроз уговор о додели средстава за економско оснаживање једница локалне самоуправе	1 месец	Обезбеђена средства	Износ средстава			Донатор, локална самоуправа	
4.2. Формирање комисије на нивоу локалне самоуправе	15 дана	Формирана комисија	Одлука о формирању комисије.			Општинска скупштина	
4.3. усвајање правилника и огласа	7 дана	Усвојен текст правилника и огласа.	Садржај и услови правилника			Комисија за избор корисника	
4.4. расписивање јавног позива	1-2 недеље	Јавни позив расписан	Садржај и услови јавног позива			Комисија за избор корисника	
4.5 избор корисника и евентуално организовање обуке	15-30 дана	Корисници одабрани	Садржај листе и структура корисника			Комисија за избор корисника	
4.6 јавна набавка опреме, машина и друге робе која је предмет пакета доходних активности	1-3 месеца	Јавна набавка спроведена	Документација порпуна				
4.7 избор најповољнијег добављача	7 дана	Најповољнији добављач одабран	Садржај понуда				
4.8 потписивање уговора са корисником програма	7 дана	Уговори потписани	Услови и садржај уговора				

4.9 потписивање уговора са добављачем	7 дана	Уговори потписани	Услови и садржај уговора				
4.10 испорука грантова		Грантови испоручени	Садржај и квалитет грантова				
4.12 Праћење реализације и оцена успешности програма	24 месеца	Прикупљање и анализирање информација о реализацији програма, оцењена успешност	Број и врста анализираних информација, број и врста извештаја и препорука			Локална самоуправа	КИРС

Поглавље 7 Ресурси/буџет

Средства за реализацију овог Локалног плана обезбеђиваће се из различитих извора: делом из буџета локалне самоуправе (обезбеђивањем земљишта за изградњу станова и ослобађање плаћања комуналних услова на име поменутих трошкова), делом из донаторских буџета, односно помоћу пројеката који ће се развити на основу овог Локалног плана, као и из других доступних извора. Процењено је да ће за реализацију Локалног акционог плана бити укупно потребно око 350.000.000,00 дин..

Поглавље 8. Задаци и одговорности

Оперативна структура за примену Локалног плана има следеће задатке и одговорности:

- Реализација Локалног акционог плана;
- Непосредна комуникација са корисницима/цама услуга које се обезбеђују Локалним планом;
- Редовно достављање извештаја координатору/ки Локалног савета за миграције о свим активностима на спровођењу Локалног плана;
- Учешће у евентуалним обукама за унапређење стручности и компетенција за спровођење задатака Локалног плана;
- Унапређење процеса примене Локалног плана у складу са сугестијама и препорукама управљачке структуре.

Управљачка и оперативна структура ће развити план и механизме међусобне комуникације, пратиће успешност размене информација и ефикасност комуникације у односу на очекиване резултате примене Локалног плана. План комуникације управљачке и оперативне структуре уредиће време и начине размене информација и предузимања одговарајућих акција.

Детаљне годишње планове за наредни период, након 2016. год. припремаће Локални савет уз активне консултације са оперативним структурама. По потреби, Локални савет ће формирати и одговарајуће радне тимове.

Механизми праћења, оцењивања успешности примене Локалног плана и доношења евентуалних корективних мера биће дефинисани Планом праћења и оцењивања успешности (планом мониторинга и евалуација).

Поглавље 9. Праћење и оцена успешности

- Циљ праћења и оцене успешности (мониторинга и евалуације) ЛАП је да се систематично прикупљају подаци, прати и надгледа процес примене и процењује успех ЛАП ради предлагање евентуалних измена у активностима на основу налаза и оцена.
- Временски оквир: Мониторинг (као систематски процес прикупљања података) спроводи се континуирано и дугорочно за период 2013 – 2016. год. Евалуација (као анализа података и доношење оцене о успешности) вршиће се периодично - једном годишње и подносиће се извештај Скупштини општине Врњачка Бања. Финална евалуација обавиће се на крају 2016. године.
- Предмет мониторинга и евалуације: Мониторинг и евалуација укључују целовито сагледавање испуњења активности - задатака и специфичних циљева.
- Кључни индикатори утицаја за праћење и оцењивање успешности примене Локалног плана ће бити следећи:

- Број нових услуга - локалних мера / програма за избегла, ИРЛ и повратнике;
- Обухват избеглих, ИРЛ и повратнике новим услугама и мерама;
- Структура корисника/ца услуга и мера / програма;
- Ниво укључености различитих актера у пружање услуга избеглим, ИРЛ и повратнике у локалној заједници;
- Обим финансијских средстава издвојених за услуге избеглим, ИРЛ и повратнике;
- Структура финансијских средстава издвојених за услуге избеглим, ИРЛ и повратницима (буџет локалне самоуправе, донаторска средства, други извори...).

Процесни индикатори су дефинисани у склопу табеле Локалног акционог плана.

- Методе и технике мониторинга и евалуације: За успешно обављање мониторинга и евалуације користиће се стандардни сет алата међу којима су: евидентирање корисника, интервјуи са корисницима (упитници, разговори, анкете), анкете, извештавање и др.

Локални савет за миграције ће бити одговоран за праћење и оцењивање успешности рада на примени Локалног плана акције - вршиће мониторинг (М) и евалуацију (Е). Локални савет ће својим Планом рада дефинисати начин организовања мониторинга и евалуације Локалног плана.